

Protokoll fört vid pensionärsrådets sammanträde i Hägersten-Liljeholmen 2017-01-24

Närvarande:

Ledamöter:

Marianne Sundberg PRO

Lars Erik Karlsson PRO

Lola Carlsson SPF Seniorerna

Anne-Marie Bergström SPF Seniorerna

Ersättare:

Rude Andersson PRO

Bertil Andersson PRO

Gunnar Carlsson SPF Seniorerna

Birgitta Airas SPF Seniorerna

Förvaltningen:

Marja Kammouna, avdelningschef, avdelningen för äldreomsorg

Gunilla Olsson, administrativ sekreterare, administrativa avdelningen

Förhinder:

Valter Lund PRO

Kerstin Svensson SPRF

Tidpunkt:

2017-01-24

Plats:

Förvaltningshuset, Telefonvägen 30, plan 9

§ 1. Val av mötesordförande, sammanträdets öppnande och godkännande av dagordningen

Bertil Andersson valdes till mötesordförande. Dagordningen godkändes.

§ 2. Val av justerare

Bertil Andersson och Gunnar Carlsson utsågs till att justera protokollet.

§ 3. Presentationsrunda

Pensionärsrådets nya medlemmar Marianne Sundberg och Birgitta Airas hälsades välkomna och alla presenterade sig.

§ 4. Val av ordförande och vice ordförande

Lars Erik Karlsson, PRO, valdes till pensionärsrådets ordförande och Gunnar Carlsson, SPF Seniorerna, valdes till vice ordförande.

§ 5. Anmälan av protokoll

Stadsdelsnämndens sammanträdesprotokoll 2016-12-15:
Pensionärsrådet kommenterade stadsdelsnämndens verksamhetsplan för 2017. Idén med Kvalitetsgaranti för äldre tycker pensionärsrådet är mycket bra och ser fram emot att det genomförs. Förslaget att äldre ska kunna vända sig direkt till Stockholms geriatriska mottagningar istället för akutmottagningarna är också mycket bra tycker pensionärsrådet.

§ 6. Aktuella och kvarstående frågor

SPR:s kontaktperson i KPR:

Anne Marie Bergström är ledamot i både KPR och SPR. Hon ska ta reda på vad det innebär att vara kontaktperson och om hon kan vara det.

Utbildning för nya och gamla ledamöter och ersättare:

Olika gäster, som förvaltningen och pensionärsrådet kommer överens om, kommer att bjudas in till ordinarie möten för att informera om olika frågor. Inga separata utbildningsdagar kommer att anordnas. Gäster som föreslås bjudas in är nämndsekreterare Kerstin Henningsson, medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) Agneta Blomkvist och enhetschefen för äldreomsorgens beställarenhet, Kerstin Malmport.

Pensionärsrådet vill även veta mer om stadsdelsförvaltningens äldreboenden och önskar träffa enhetscheferna för de olika boendena för information och visning av boendena.

§ 7. Aktuell information från förvaltningen

Marja Kammouna tar upp frågan om den stora andelen avslag på ansökningar om plats på servicehus som DN skrev om den 23 januari. Enligt artikeln i DN avslogs flest andel ansökningar i Hägersten-Liljeholmen jämfört med de andra stadsdelarna i Stockholm. Marja menar att en del av förklaringen kan vara den typ av fastigheter som det finns flest av i Hägersten-Liljeholmen. Stadsdelen har många trevåningshus utan hiss. Många ansöker om servicehus eftersom de upplever att de bor otillgängligt om de har vissa rörelsehinder och bor tre trappor utan hiss. Men en otillgänglig bostad är inte tillräckligt skäl för att bli beviljad en plats på servicehus utan man måste ha ett omfattande behov av stöd och omsorg. Biståndsbedömarna kan vara behjälpliga att skriva intyg för den som vill söka förtur hos bostadsförmedlingen för att byta till en mer lättillgänglig bostad.

Axelsbergs seniorboende ska omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter 2018 och förvaltningen har fått i uppdrag att undersöka om det finns andra fastigheter i stadsdelen som skulle kunna göras om till trygghetsboende med aktivitetscenter.

Just nu har staden en överkapacitet när det gäller platser på äldreboende. Prognosen är att detta kommer att ändras om några år.

Nya äldreboenden planeras och i Rinkeby och Enskede-Årsta-Vantör är det redan på gång med nya vård- och omsorgsboenden.

Hägerstens hemtjänst har budgetunderskott. Enheten har använt mycket inhyrd personal. Marja Kammouna har föreslagit att Hägersten och Liljeholmens hemtjänst slås ihop till en enhet, som det var förut. Även beställarsidan har ett budgetunderskott. Det gjordes många placeringar på demensboenden under slutet av 2016 och hemtjänstbeställningarna har ökat. Axelsbergs vård- och omsorgsboende har ett betydande underskott.

Staden beräknar stadsdelarnas budget utifrån vissa nyckeltal. Exempel på nyckeltal är hur många äldre äldre det finns i stadsdelen. På Östermalm finns många äldre äldre, men där ansöker invånarna i liten utsträckning om serviceinsatser som städning. Hägersten-Liljeholmen har beviljat många serviceinsatser.

Nu är avtalet med tvättjänsten klart. De som hunnit få tvätthjälp är väldigt nöjda. Detta är en möjlighet för de som har hemtjänst från Hägersten och Liljeholmens hemtjänst.

Liljeholmens hemtjänst ska byta lokal för att minska kostnaderna. Den nya lokalen ligger i Örnberg.

Utbildningar inom bl. a. demensvård och palliativ vård är på gång för omvårdnadspersonalen inom stadsdelens hemtjänst och äldreboenden. Ombud för palliativ vård kommer att utbildas. Palliativa team bestående av sjuksköterska, undersköterska och rehabpersonal kommer att bildas. Förvaltningens dietist ska utbilda kostombud i nutrition. Omvårdnadspersonalen kommer att få utbildning i munhälsa av Oral Care.

Riktlinjerna för verksamhetsbidrag och arrangörstöd skrivs om. Beslut om detta fattas av stadsdelsnämnden den 2 februari. Detta innebär att sista ansökningsdag kommer att ligga senare i år. När beslut om riktlinjer och ansökningsdatum är taget kommer information att skickas ut till de föreningar som fick bidrag 2016.

§ 8. Ärenden till stadsdelsnämnden

Synpunkter på revisionsrapporten "Tryggt boende inom äldreomsorgen":

Pensionärsrådet ställer sig bakom synpunkterna som i denna skrivelse framförs av Lars Erik Karlsson och Gunnar Carlsson (se bilaga 1.)

§ 9. Rapport från förtroenderåden.

Inga rapporter från förtroenderåden denna gång.

§ 10. Övriga frågor

Planering för pensionärsrådet 2017:

Stadsdelsnämndens sammanträden 2017 är planerade till 2 februari, 23 mars, 20 april, 18 maj, 15 juni, 31 augusti, 21 september, 19 oktober, 16 november och 14 december.

Pensionärsrådet sammanträder som regel på tisdagen i veckan före nämndens sammanträde (i juni ligger pensionärsrådets möte istället på en onsdag). Pensionärsrådets sammanträden 2017 är planerade till 24 januari, 14 mars, 11 april, 9 maj, 7 juni, 22 augusti, 12 september, 10 oktober, 7 november och 5 december.

Utskick till pensionärsrådet:

Dagordning och de olika protokollen skickas ut till pensionärsrådet av administrativ sekreteraren en vecka före pensionärsrådets sammanträde och bör vara alla i pensionärsrådet tillhanda på onsdagen veckan före pensionärsrådets sammanträde.

Nämndärendena skickas ut av vaktmästeriet lite senare och bör vara pensionärsrådet tillhanda på fredagen veckan före pensionärsrådets sammanträde.

Broddar:

Pensionärsrådet vill att förvaltningen utreder möjligheten att dela ut broddar till alla pensionärer i stadsdelen.

Bilagor

1. Synpunkter på revisionsrapporten ”Tryggt boende inom äldreomsorgen” Nr 6, 2016 Dnr 3.1.3-165/2016

1 januari 2017

Synpunkter på revisionsrapporten "Tryggt boende inom äldreomsorgen" Nr 6, 2016 Dnr 3.1.3 – 165/2016

Våra synpunkter hänförs till fyra områden:

- 1) avgränsningen av uppdraget,
- 2) undersökningsmetodiken och
- 3) de oförklarade skillnaderna vad gäller avslag på ansökningar om äldreboenden.
- 4) slutsatserna och behovet av åtgärder

1. Uppdraget sägs primärt vara att bedöma "om stadsdelsnämnderna arbetar för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd..." (vår understrykning). Eftersom det främsta alternativet är hemtjänst eller utökad hemtjänst uppfattar vi uppdraget som onödigt begränsat. Det vore mer relevant att tala om i vilken mån som de fattade biståndsbesluten är anpassade till de sökandes behov och i linje med socialtjänstlagen och kommunfullmäktiges beslut. De mycket stora skillnaderna i andelen avslag på ansökningar om servicehusboende indikerar att biståndshandläggarna gör mycket olikartade tolkningar av stadens riktlinjer. Detta är uppenbarligen ett mycket större problem än det faktum att det också kan finnas skillnader i hur man efter avslagsbeslut kompenserar detta med hemtjänst och larmanordningar etc.

2. Vad gäller undersökningsmetodiken framgår inte hur intervjuerna gick till eller vilka frågor som ställdes. Däremot finner vi det märkligt att man har begränsat sitt intervjuande till "nyckelpersoner vid äldreförvaltningen och stadsdelsförvaltningen". Enligt bilaga 1 har 21 personer intervjuats varav 10 chefspersoner, 2 "strateger" och 9 biståndshandläggare. Om man nu begränsar sig till att bedöma i vilket mån som de som inte beviljats boende på servicehus eller vård- och omsorgsboende får adekvat annat bistånd så vore det i hög grad rimligt om man också intervjuade ett antal av de som fått avslag på sina ansökningar och/eller deras anhöriga. Därigenom skulle man väl kunna få en mer nyanserad bild av i vilken mån som de "andra insatserna" i hemmiljön varit tillräckliga för att minska otryggheten. Man kan jämföra med en undersökning av den psykosociala arbetsmiljön på en arbetsplats. En undersökning i vilken endast chefer och arbetsledare tillfrågats om hur de anställda upplever sin arbetsmiljö skulle knappast tas på allvar. Förutom intervjuer med äldre och i vissa fall deras anhöriga efterlyser vi också en mer systematisk statistik av överklaganden och en innehållsanalys av ett urval av akterna. Andelen domslut som medför rättelse vore särskilt intressant. Begränsningen till granskning av akter som enbart omfattar personer över 85 år förefaller godtycklig. Därigenom undantas många ansökningar till servicehus.
- Referenser till Socialstyrelsens brukarundersökning om bl.a. upplevd trygghet i olika vårdformer görs samtidigt som man konstaterar att svarsfrekvenserna för hemtjänst respektive vård- och omsorgsboende ligger på endast 64 respektive 53 %. I vilket annat seriöst sammanhang som helst skulle en undersökning med så låg svarsfrekvens (för att inte nämna andra brister och felkällor i dessa undersökningar) underkännas som underlag för jämförelser och åtgärder.

3. Tabellen på sid. 6 är mycket intressant. Vad som särskilt har intresserat oss är siffrorna för ansökningar och avslag för vård- och omsorgsboende och servicehus i vår stadsdel Hägersten – Liljeholmen. Nedan har vi gjort en sammanställning och bearbetning av statistik avseende staden som helhet, vår stadsdel samt Norrmalm och Södermalm med stöd både av tabellen på sid 6 och av bilaga 2. Alla siffror avser år 2015.

Äldre befolkning.

	Staden	Häg.-Liljeh.	Norrmalm	Södermalm
Antal innevånare	923 516	84 914	69 536	127 323
Antal ≥65 år	134 081	10 197	10 696	21 303
Procent ≥65 år	15 %	12 %	15 %	17 %
Antal ≥85 år	20 415	1 652	1 286	2 560
Procent ≥85 år	2,2 %	1,9 %	1,8 %	2,0 %

Hägersten-Liljeholmen har en något lägre andel äldre än staden som helhet. Det är rimligt att anta att detta har betydelse för antal beviljningar och avslag. Vi försöker ta hänsyn till detta i den fortsatta analysen och kommentarerna.

Vård- och omsorgsboende

	Staden	Häg.-Liljeh.	Norrmalm	Södermalm
Antal ansökningar	3 905	355	534	493
Antal beviljningar	3259	265	482	362
Antal avslag	646	90	52	131
Procent avslag	17 %	25 %	10 %	27 %
Andel beviljningar av 65+ i befolkning.	2,4 %	2,6 %	4,5 %	1,7 %
Antal beviljningar av 85+ i befolkning.	16 %	16 %	37 %	14 %

Här kan vi se att vad beträffar vård och omsorgsboendet så är procenten avslag högre än för staden som helhet men inte högst bland de fem studerade stadsdelarna. Södermalm ligger på 27% avslag.

I förhållande till den äldre befolkningen är dock antalet beviljningar i nivå med genomsnittet för Stockholms stad. Den högre avslagsprocenten behöver därför inte betyda att vi gör strängare bedömningar än i staden som helhet. Den kan dock göra detta och det är rimligt att sträva mot ett högre mål än att vara lika bra som genomsnittet. Man kan också räkna ut att om vi hade haft samma procent avslag som Stockholm stad så skulle vi behövt $(0,25-0,17)*265 = 21$ fler platser i vård- och omsorgsboende, något att beakta om man har tomma vård- och omsorgsplatser.

Servicehus

	Staden	Häg.-Liljeh.	Norrmalm	Södermalm
Antal ansökningar	820	51	23	144
Antal beviljningar	469	4	6	75
Antal avslag	351	47	17	69
Procent avslag	43 %	92 %	74 %	48 %
Andel beviljningar av 65+ i befolkning.	0,35 %	0,039 %	0,056 %	0,35 %
Antal beviljningar av 85+ i befolkning.	2,3 %	0,24 %	0,47 %	2,9 %

Vad beträffar antalet ansökningar till servicehus är bilden en annan. Här utmärker sig Hägersten-Liljeholmen framför allt genom att ha en helt exceptionellt hög andel avslag. Inte mindre än 47 av 51 d.v.s. 92% av ansökningarna om servicehusboende i Hägersten Liljeholmen avslogs år 2015.

Detta kan inte förklaras av skillnader i antalet äldre innevånare. Om man betraktar antalet beviljningar i förhållande till den äldre befolkningen så är denna nästan 10 gånger högre i staden som helhet än i vår stadsdel.

Norrmalm utmärker sig här också för en hög andel avslag med 74% medan staden som helhet ligger på 43%. Den förklaring som lämnas i rapporten återges nedan:

"I granskningen har framkommit att orsakerna till variationen i antalet avslag mellan stadsdelsnämnderna inte är helt tydliga.

Dock anges att det är många äldre som ansöker om båda formerna av särskilt boende och även om de beviljas vård- och omsorgsboende så registreras det ett avslag för servicehus.”

Detta är en felaktig förklaring för Hägersten- Liljeholmens del. Om stadsdelens höga avslagsprocent skulle ha ovan nämnda förklaring så borde detta ta sig uttryck i fler beviljningar till Vård och omsorgsboende, vilket inte är fallet. För Norrmalms del kan utredarnas ovan citerade förklaringen dock vara relevant.

Slutligen kan man konstatera att om procenten avslag hade varit densamma i Hägersten-Liljeholmen som i staden som helhet skulle antalet avslag varit 29 i stället för 47 och 18 outnyttjade rum skulle ha kommit till användning.

4. Slutsatser och behov av åtgärder. Det är uppenbart att de riktlinjer som utfärdats centralt i staden ges en mycket olikartad tolkning på stadsdelsnivå. Särskilt anmärkningsvärt är den restriktiva policyn beträffande beviljande av plats på servicehus i Hägersten - Liljeholmen. Det försök till förklaring som presenteras i revisionsrapporten håller inte för vår stadsdel. Här borde genomföras en grundlig utredning för att bringa klarhet i frågan och för att få underlag för förändringar. En sådan utredning borde genomföras av en oberoende instans som exempelvis Äldrecentrum och bör innehålla bland annat följande:
- en aktuell statistik enligt tabellen ovan avseende år 2016,
 - en statistik över överklaganden och domar för de stadsdelar som ingår i tabellen ovan,
 - innehållsanalys av överklaganden och domar inom Hägersten- Liljeholmen,
 - intervjuer med ett urval av de som i Hägersten-Liljeholmen fått avslag på ansökningar om äldreboende och/eller med

deras anhöriga. Därvid borde man särskilt följa upp i vilken mån som de "kompenserande" åtgärderna som hemtjänst, larm och ledsagning mm. varit tillräckliga och ändamålsenliga.

- Försök att utveckla och genomföra andra av mått på trygghet i vården än de som används i Socialstyrelsens undermåliga undersökningar. Sådana undersökningar skulle kunna innehålla en kombination av observationer, intervjuer och enkäter till både vårdpersonal, brukare och deras anhöriga.

Oavsett resultaten av eventuella fördjupade undersökningar är de i tabellen på sid. 5 refererade resultaten beträffande Hägersten-Liljeholmens biståndsbedömning så alarmerande att det redan på det här stadiet finns skäl till tydliga ingripanden från stadsdelsnämndens och dess förvaltnings sida.

En uttömmande förklaring från ansvarig chefs sida är av nöden.

Dag som ovan

Lars Erik Karlsson

Gunnar Carlsson

